

Možnosti detekce původců cerkáriové dermatitidy: výzkum vs. praxe (část 2)

Jana Bulantová, Petr Pumann,

Státní zdravotní ústav

Vodárenská biologie 2021
10. – 11. 2. 2021, Praha

Problémy s cerkáriovou dermatitidou před vydáním normy a vyhlášky

- absence preventivního přístupu – téměř vždy se řešil až následek (šetření na lokalitách až po výskytu cerkáriové dermatitidy)
- cerk. dermatitida - nejčastěji hlášené onemocnění z koupání v přírodě - nabízela se laická / novinářská otázka: „Proč to neřešíme podobně důsledně jako sinice?“
- mimo akademickou sféru chybělo know-how (odběry, laboratorní zpracování, hodnocení)
- chyběly metodické předpisy
- jak k cerkáriové dermatitidě přistupovat preventivně nebylo jasné
- při „konzervativním“ výkladu legislativy nebylo možno vydat kvůli cerkáriové dermatitidě zákaz koupání

Řešení problému

- spolupráce s Přírodovědeckou fakultou UK (2016)
- v roce 2018
 - příprava drobné změny v zákoně o ochraně veřejného zdraví (iniciativa MZd) – původci cerkáriové dermatitidy skryti pod termínem „mnohobuněčné organismy“ – novela č. 205/2020 Sb.
 - příprava prováděcího předpisu – novelizace vyhlášky č. 238/2011 Sb. (vydána v prosinci 2020)
 - nutnost přípravy metodické normy (vydána únor 2021)

Novela vyhlášky č. 238/2011 Sb. (č. 568/2020 Sb.)

- každoročně před vydáním monitorovacího kalendáře nutno posoudit, zda pro lokalitu existuje vysoké riziko výskytu původců cerkáriové dermatitidy
 - čtyřbodová stupnice (na základě výskytu cerk. dermatitidy v minulosti, výskytu mezipřítelstevských plžů a vodních ptáků se rozhodně o kategorii rizika) – není definováno „ostře“ – prostor pro odbornou úvahu pracovníka KHS – lokality s vysokým rizikem sledovány před sezónou a pak s odstupem 3 až 5 týdnů
- stručný popis metody – neodkazuje přímo na metodickou ČSN 75 7737 – vydána až po vyhlášce
- způsob hodnocení nálezu (kombinace počtu a taxonu nalezených pozitivních plžů a také vzdálenosti nálezu od míst, kde se koupe větší počet osob
- převedení nálezu na „smajlíky“ (začlenění do přílohy č. 6)

ČSN 75 7737 Kvalita vod - Stanovení původců cerkáriové dermatitidy ve vodním prostředí

- založena na důsledném sběru plžů (především rody *Radix* a *Lymnaea*) a jejich vyšetření v laboratoři (uvolňování ocelátních furkocerkárií po osvícení)
- problémy postupu
 - riziko falešně negativních nálezů
 - metodicky nezapadá k ostatním ukazatelům (výrazně časově náročnější odběr, navíc technicky naprosto odlišný; na zdravotní ústavech zpracovávají jiné laboratoře než ostatní ukazatele – parazitologie x hygienické laboratoře)
 - omezená kapacita laboratoří (nutno plánovat – domluva jednotlivých KHS při přípravě monitorovacích kalendářů ???)

Implementace

- proškolení osob podílejících se na odběrech, laboratorním zpracování a hodnocení
 - před sezónou 2021 (forma podle protiepidemických opatření)
- připravit způsob, jak uvádět výsledky v IS PiVo (databáze výsledků pitných a koupacích vod)
- akreditace metody v laboratořích (výhledově)
- programy zkoušení způsobilosti (???)
- ...

A uvidíme, jak to bude fungovat – a podle zkušeností systém v budoucnu modifikovat

Děkuji za pozornost

Vznik příspěvku byl podpořen v rámci MZ ČR – RVO (Státní zdravotní ústav – SZÚ, IČ 75010330).